

Splošno se pa lahko reče, da so bila predavanja bolj za one, ki mislijo napraviti oddajno postajo, kakor za one, ki se zanimajo za šolski radio, za one, ki hočejo organizirati dober sprejem. Ne more vendar nihče zahtevati, da se poslušalci nauče v dveh dneh vse teorije o elektriki in pri tem še proučiti stvarino o dobrem sprejemu.

Praktično najkoristnejši je bil predvaja ni film o tehniki radia in o napakah pri sprejemanju. Ta je v resnici poučil o teoriji in svetoval za prakso. Prav tako so bile jako

poučne ekskurzije v brnsko oddajno postajo in v atelje „Radiojournala“, ki so nadomestile mnogo suhoparnih predavanj. Zadnje ure tečaja so bile na razpolago učitelju, tajniku zbora za šolski radio v Pragi, ki je z lepimi besedami orisal pomen šolskega radia. Seznanil je slušatelje tudi s programom šolskega radia za ČS republiko, opozoril na težkoče, s katerimi se šolski radio mnogokrat srečava in pazljivo poslušal ter zabeleževal želje in nasvete udeležencev, po katerih naj bi se odsek za šolski radio ravnal.

Splošne vesti.

ZNIZANJE ČLANARINE.

Brez dvoma je štednja dobro in učinkovito zdravilo današnjih prišlek, toda to zdravilo moramo rabiti smoteno in v pravi meri, če hočemo, da nam bo koristilo. Pretirana in nepravilna štednja nam lahko več škodi kakor koristi.

S pravilno štednjo omejujemo prekomerne izdatke, ki jih lahko ali vsaj brez škode opustimo. Štednja, ki omejuje nujne in neobhodno potrebne naprave, ki ovira redno poslovanje in obratovanje, zadržuje obtoke dobrin, kar lahko povzroči še težje stanje. Ako gre štednja pri posamezniku preko najnujnejših potreb, ni to več štednja, ampak stradanje. Stradanje pa slabi organizem, mu jemlje moč in voljo za dobrotno uveljavljanje. Kakor se godi z živim organizmom, prav tako je v ustanovah in organizacijah.

Po zadnjem znižanju službenih prejemkov je marsikateri državni namestnik, posebnost, ki je oblagodajen za družino, prav posebno občutil trdoto besede štednja. Omejiti je moral vse količine, ki so ga dosegale, da bi mogel vzdržati v svojem gospodarstvu ravnovesje in ne zaide v dolgove, iz katerih je danes povratek nemogoč.

Ni nas presenetilo, ko smo čitali v društvenih poročilih predloge, naj se zniža naša organizacijska članarina, češ, da je previsoka in za člane pri obstoječih prilikah nezmagljiva. Spričlo položaja se nismo čudili takim sklepom, jih nismo precejvali, pa tudi ne podcenjevali. Da je položaj težak, da mnoge naše tovariše in tovarišice, posebno družinske očete in matere more skrb, je na dlani. Ako tak tovariš ali tovarišica potoži o članarini, kdo naj mu zameri. Prav ti tega ne store, ker se dobro zavedajo, da je organizacijski davek nujna potreba in na bogate obresti naložen kapital. Pogostokrat priporočajo in predlagajo štednjo v organizacijskih zadevah oni, ki žive udobno, ne čutijo potrebe po skupnosti in so morda prav zato njihove vezi do skupne organizacije dokaj rahle. Zavednemu in stanovske discipline prežetemu članu članarina ni previsoka. Po drobcih jo premaga, sproti jo plačuje, ker mu tako narekuje stanovska zavest in prepričanje, da je edino organizacija dvignila stan na današnjo stopnjo. Ve, da še ni na višku, zato treba organizaciji pomoči, da doseže v polni meri svoje cilje in izpolni naše želje.

Pa poglejmo predlagano štednjo nekoliko bližje.

Z našo članarino je zvezana naročnina na »Popotnika« in »Učiteljskega Tovariša«. Nekateri predlagajo ukinitve prvega, drugi omejitve slednjega. Ako ustrežemo tem željam in predlogom, podvezemo žile duhovnemu življenju v organizaciji in ostanemo zgolj kruhoborci. To bi za današnje dni sicer ne

bil neodpušljiv greh, pa mi se moramo zavesti, da ne živimo samo danes, samo sebi, da smo odgovorni za svoje delo in nedelo naši bodoči generaciji. Lahko je razdreti, kar je bilo s trdom sežidano, težko bo kedaj ustanoviti, kar smo enkrat podrl.

Razpravljali smo že o tem vprašanju. Imamo poleg organizacijskega pedagoškega glasila tudi ustanove, ki se bavijo z vzgojnimi in pedagoškimi vprašanji. Mislim na »Slovensko Šolsko Matico« in na »Pedagoško centralo«. Obe ustanovi sta sicer izven organizacijskega telesa, živita pa skoraj izključno od učiteljskih prispevkov. Ni tedaj nemogoče, da bi se iz teh korporacij in s pomočjo »Popotnika« ne dalo ustanoviti »Pedagoške matice«, ki bi bila vsemu učitelstvu, od osnovne šole do univerze, pri reševanju vzgojnih vprašanj, kar je »Mladinska Matica« naša deci. To vprašanje moramo rešiti v veliko korist nas vseh in tudi v razbremenitev organizacijskega davka, treba je le malo dobre volje pri onih, ki imajo odločati. Dokler pa tega ne uresničimo, ne moremo pogrešati lastnega pedagoškega glasila. To bi bil korak nazaj, česar zaveden član ne bo storil. Za one, ki pedagoškega glasila ne čitajo, je seveda stvar drugačna. Ti bodo ostali pri svojem sklepu in zahtevali ukinitve v svrhu znižanja članarine. Imajo z a s e tudi prav?

Omejitve izhajanja »Učiteljskega Tovariša« je bila že v razpravi na lanskim skupščini. Že prej pa se je velika večina naših društev odločilo izjaviti, naj ostane organizacijsko glasilo tednik, kakor je bil do sedaj.

Pa če se odločimo za to, da izhajaja »Učiteljski Tovariš« na vsakih deset dni, ne bomo s tem dosti, ali pa prav nič na boljše, ker bomo istočasno utrpeli precejšnjo izgubo na inseratih, ki so pretežen pomoček za vzdrževanje ravnovesja v organizacijskem gospodarstvu in proračunu. Ako odpadejo ti dodatki, bomo morali iskati novih virov za uravnoteženje proračuna, ki jih najdemo edino lahko z zvišanjem članarine.

O znižanju honorarjev moremo govoriti, ako mislimo, da so previsoki. To pa je treba na skupščini odločno povedati in tudi pokazati, komu in koliko naj se zniža. Bolj pošteno je to, kot razna namigavanja po društvih in iznašanja neresničnih podatkov. Tudi demagogija v tem pogledu se bo ubila sama!

Moremo tudi znižati, boljše zmanjšati izdatke za pisarniško osebje in upravne stroške. S temi znižanji pa moramo istočasno omejiti dosedanje intenzivno delo v organizaciji. Če pa je ta omejitev v najtežjih časih, ko je treba delati z vso intenzivnostjo na vseh koncih in krajih, umestna, da ne rečemo pametna, je pa vprašanje, o katerem more odločati le oni, ki ima globok vpogled v organizacijsko delo in današnji položaj.

Kolikor poznamo današnje delavce pri organizaciji, vemo, da ni njih cilj nagrada. Ako bi to bilo, bi že davno ne bilo nobenega več blizu, ker bi za tako delo dobili drugje boljše honorar.

Pa recimo, da pristopimo k predlagani štednji — znižanju članarine. Ni nemogoče. Morda dosežemo znižanje organizacijske davka za kak dinar mesečno. Če dobro privijemo tudi poldrugi dinar, morda celo dva, ako gremo do skrajnosti.

Vprašamo: Kaj bo s tem pomagano posamezniku? Koliko škodo bo trpela celokupnost, o tem pa naj razmišljajo oni, ki smatrajo, da je prekomerna in nepreudarna štednja organizaciji potrebna! Vprašati se pa moramo pri tem tudi o tem, ali smo enako postopali tudi napram drugim društvom in zakaj skušamo izpodžgati in oslabilati najprej ono, kar nam je še v današnjih časih edino sredstvo, ki ga imamo v obrambi svojega stanu in ki nas edino skuša dvigniti in vzdržati, da ne razpogajajo časi z našim stanom tako, kakor bi lahko, ako bi ne imeli nikogar, ki bi nas ščitil in branil ter se boril za nas!

ZATVORITEV RAZREDOV

z manjšim številom otrok kakor jih predpisuje člen 51. zakona o narodnih šolah.

Minister prosvete je s svojim odlokom z dne 17. maja 1932, O. N. Br. 37105 odredil glede zatvoritve razredov, ki nimajo po členu 51. zakona o narodnih šolah doseženega števila otrok nastopno:

»Primitio sam da neke Kraljevske banške uprave primenjuiči § 51. zakona o narodnih šolah ne vode dovoljno računa o interesima škole niti se obziraju na budetom određeni broj učiteljskih mesta, te su u mnogim gradovima i drugim mestima sa povoljnijim prilikama za život otvorile po osnovnim školama odeljenja sa 25 do 30 učenika samo zato da bi se zadovoljile želje i interesi pojedinih učitelja da se zaposle u tim školama, dok su u velikom broju sela ostale škole bez učitelja cele školske godine ili su u njima radili pojedini nastavnici sa 100 in više učenika.

Da bi se ova štetna praksa prekinula u korist celokupnog narodnog prosvetovanja, jer i u buduću zbog sve većeg broja učenika neće biti dovoljno učitelja

narednjem:

da se u osnovnim školama sa dva i više odeljenja zatvore sva odeljenja koja nemaju maksimalan broj učenika, koji predviđa § 51. Zakona o narodnim školama i da se takva odeljenja ne smeju više otvarati. Isto tako, ako se u toku školske godine u nekom odeljenju smanji broj učenika ispod predviđenog maksimuma, odeljenje će se odmah zatvoriti.

Učitelji, koji zbog ovoga ostanu nezaposleni, podneće redovnim putem molbe za premeštaj, a one, koji to ne učine, nadležni organi predložice za premeštaj po potrebi službe

Kraljevske banške uprave preduzeće potrebne mere da se ovo naređenje u svemu izvrši i buduću po njemu postupaju, a prema odgovornim organima, koji se o njega ogreše, postupicu strogo po zakonu.

Po citirani odredbi ministristva prosvete je ukiniti na dvorazrednicah in večrazrednicah razrede, ki ne dosežajo po čl. 51. zakona o narodnih šolah predpisanega števila otrok. Citirani člen zakona pa določa, da razred z enim oddelkom, t. j. eno šolsko leto, ne sme

praviloma imeti nad 50 učencev, a razred z več oddelki, to je: z več šolskimi leti, ne nad 40 učencev.

Odlok ministra prosvete bi bilo tolmačiti tako, da se ukinejo razredi z enim šolskim letom, v katerih ne presega število otrok od 25—30, odpade pa ukinitve razredov z več oddelki, kajti določitev v zakonu je maksimirana glede števila učencev z ozirom na težje in napornejše delo z več oddelki. Da je v praksi stremeti za znižanjem maksima v razredih z več oddelki, sledi tudi iz člena 17. zakona o narodnih šolah, ki določa ustanovitve enorazrednice s 30 šolobveznimi otroki.

Na šolah, kjer razred z enim šolskim letom (to je na višje organiziranih šolah), ne bo štel nad 30 otrok, bi bilo postopati po ministrijski odredbi. Pri tem pa bo upoštevati pri združevanju razredov z enim šolskim letom v razredu z dvema šolskima letoma, da se ne prekorači v zakonu določenega maksimuma 40 učencev. Tam pa, kjer naj se združijo razredi istega šolskega leta, t. j. vzporednice, bo treba upoštevati tudi določila § 51. zakona o narodnih šolah (50 učencev) poleg tega pa še določila zakona o zdravstveni zaščiti dece, z dne 30. avg. 1930, ki določa v čl. 14. al. 2. sledeče: Učilnica, največ za 50 učencev, mora imeti 5 m² prostora za vsakega učenca s tem, da ne sme biti daljša od 9 m niti širša od 7 m, višine pa najmanj 4 m.

Iz navedenega sledi, da bo treba pri izvajanju uredbe ministristva prosvete upoštevati zadevna določila zakona o narodnih šolah in zakona o zdravstveni zaščiti učencev.

— Vlaganje prošnje za premostitve neposredno ministristvu prosvete ni dopustno. Kraljevska banska uprava je objavila nastopni odlok: Vključ ponovnim prepovedim po ministristvskih odlokih O. N. Br. 87521/1930 (tuur. IV. No. 22295 z dne 10. decembra 1930), O. N. Br. 87571/1931 (tuur. IV. No. 17657/1 z dne 9. dec. 1931) ter O. N. Br. 4634/1932 (tuur. IV. No. 2473/1 z dne 4. februarja 1932) se dogaja, da se učitelji(-ce) še vedno obračajo s svojimi vlogami (zlasti prošnjami za premostitev) neposredno do ministristva prosvete. — Proti krivicem se bo v bodoče uvedlo disciplinsko postopanje.

Vsi zavedni in disciplinirani učitelji iskreno pozdravljamo ta prepotrebni odlok in le želimo, da ga oblasti izvajajo proti kršilecem z vso doslednostjo, kar bo Udruženje vedno podpiralo, pa naj so direktno ali indirektno prizadeti. Še občutljivejša naj zadene one, ki skušajo doseči ugodnosti po raznih ovinkih in se v ta namen poslužujejo vsemogočih posredovanj raznih osebnosti. Učitelstvo prizna za edino pravilno pot to, da se obravnava le one prošnje, ki so vložene po redni službeni poti. O rešitvi teh naj pa odločajo le odgovorne upravne oblasti na osnovi zakonitih predpisov.

— Omejitev podpor iz banovinskih sredstev. Kr. banska uprava objavlja: Pri sestavi banovinskega proračuna za leto 1932/1933 je kr. banska uprava upoštevala izredne gospodarske razmere in proračun izdatkov prilagodila dohodkom, ki jih je bilo v teku proračunskega leta pričakovati. Odprava banovinske trošarine na vino in žganje v času, ko je novi proračun že bil v veljavi, in pa splošno, sedanje gospodarsko stanje, ima za posledico, da banovinski dohodki zaostajajo za proračunskimi zneski. To dejstvo je vzrok, da kraljevska banska uprava ne bo mogla v celoti izvrševati načrtanega programa in zlasti ne more podeljevati podpor v obsegu, kot je v

Vse muzikalije se dobe v knjigarni Učiteljske tiskarne. Prospekte raznih edicij pošilja na zahtevo brezplačno.

LISTEK

Gospodarsko premišljevanje.

Pred nekaj tedni mi je rekel velezaslužni kmetijski strokovnjak, da je kmetijske krize krivo tudi to, da naš kmetijski gospodar vse preveč dela z motiko in vilami pa premalo s svinčnikom. Imel je prav, kajti večina naših posestnikov premalo računa, premalo primerja izkupiček s stroški, tako da tudi oni, ki bi hoteli umno gospodariti tega ne morejo, ker jim večina brezbriznežev narekuje prodajno in nakupno ceno; k temu pa še pride javnost, ki meni, da sme pač uradnik, delavec, industrijalec, obrtnik zahtevati plačilo za svoje delo, da pa more biti kmet zadovoljen s tem, kar dobi, ne glede na to, da je tudi on vložil v svoje gospodarstvo kapital, da dela od zore po zvezo v noč, da trpi sam ves riziko vremenskih in drugih nezdod.

To stašče javnosti se je pač prejasno izkazalo lani o priliki mesarskih procesov. Cene živini so padale in padale, meso pa je ostalo vedno enako drago, dokler se ni zganihla oblast ter tirala mesarje pred sodišče. Vsa javnost je bila razburjena, kajti postavljeno je bilo pač vprašanje, kdo naj ima koristi od padca živinskih cen ali mesar ali konzument; to pa je bilo vsem jasno, da mora kmet izgubiti pri živini; o tem ni bilo vredno niti razmišljati. — Kakor pri mesu tako je bilo tudi pri vinu, pri hmelju in drugod. Kaj zato, če cene padajo pod produkcijske stroške, kmet naj bo zadovoljen, da sploh kaj dobi, saj ni treba, da se tudi njemu amortizirajo investicije, saj njega delo nič ne stane, naj bo zadovoljen, da ima zagotovljeno prehrano, pa čeprav še tako skromno prehrano. Kako drugače računati javnost z investicijami kakega obrata in z delom navadnega delavca! Kriv pa si je tega kmet sam, predvsem naš kmet,

ki se ne zaveda, da je njegovo delo najmanj toliko vredno, ko delo vsakega drugega delavca, da je njegovo gospodarstvo ravno toliko vredno ko vsaka obrt.

Pa si pogledimo, koliko ceni kmet svojo posest. Res je, hvala Bogu, da je tako, so kmetje, ki komaj žive v svoji skromnosti, pa bi svoje zemlje ne prodali za noben denar. Če jo pa prodajajo, vidimo, da se prodaja en hektar nekako za 10.000.— Din, torej en kvadratni meter za en dinar. Bože mili! Grem v kavarno, popijem črno kavo in plačam toliko kakor za štiri kvadratne metre plodne zemlje! Pride vesela družba, zloži za štefan vina v predmetni krčmi in plača zanj dvajset kvadratnih metrov sveta!

Vino, to je seveda še posebno poglavje! Neprenehoma tarnamo, da nima cene. Pa ga znamo ceniti mi? Naša vina so večinoma težka, močna vina. Telo dobi od njih posebno moč, dokler jih uživamo v pravi meri. A nas premagajo brž, ko jih uživamo preveč. Iz tega pa si ne napravimo točnega računa, da bi spoznali, da so naša vina zdravilna vina, da imajo do neke mere zdrnilno moč, da pa na drugi strani zdravil ne bomo vlivali po vrh v vase in v druge, ko jih silimo k pijači. In naše vinogradništvo peša ravno radi tega, ker mi svojega vina ne cenimo dovolj. Kar je slabih vinogradov, ki jih bilo treba opustiti, da ostanejo samo dobra vina, ki jih je pa ceniti kot medicino. Seveda, vi skumujete, in povem takoj, da tudi sam ne bom opustil svojega s'abega vinograda, zato, ker me silijo, da obdržim vinograd, moji sosed. Oni imajo vina, da ga ponujajo vsakomur, predvsem pa svojim delavcem kar v vrh, tako ne morem ostati brez vina, ker bi se ljudje ogibali moje hiše in delavci bi navzlic manjši plači rajši delali pri sosedu. Tako smo povezani, da radi sosedu moramo grešiti tudi sami. Edino težke gospodarske prilike nas bodo prisilile, da bomo lastno vino bolj spoštovali. Svet kritika polagoma, a vztrajno; sedanja vinska kriza ni začetek, marveč je le člen v tej verigi. ... Ker sestavljati brezalkoholne pijače, prišla je prohibicija, to je prepoved razpečavanja alkohol-

nih pijač, v Združenih državah ameriških in na Finskem. Treznostno gibanje se širi, gospodarsko stanje pa ubija slabo produkcijo, dobra vina pa bodo vzdržala in ohranila svojo ceno ne kot pijača za vsakodnevno žejo, marveč kot zdravilno in krepijo sredstvo v posebnih prilikah, v boleznih in starosti. Na nas pa je, da se tega zavedamo, kam gre pot, da ne tožimo današnjega dne za grehe preteklosti in da razumemo razvoj v bodočnosti.

A. Debenak:

Mladina in časopisje.

Že dolgo časa sem opazoval, da se na višji stopnji mladina zelo zanima za časopise. Mnogim so mladinske priloge zelo všeč, radi jih prebirajo in zbirajo, da posamezni letniki drugujejo »Našem Rodu«, »Sadjarju« in vrtnarju, »Čebelarju« in drugim listom, ki vise v razredu in katerih se lahko vsak poslužuje v odmorih ali se izposojuje na dom. Za dnevni časopis se kar pulijo in se mnogokrat primeri, da pridejo po šoli in ob nedeljah po njega. Vsekakor zanimivo in razveseljivo dejstvo.

Žeja, žeja...

In kako dosledno ga prečitajo, zanima jih z eno besedo: vse. Trenutno jim je n. pr. Kitajsko-japonski problem zelo aktualen in se v razredu, kjer se iz zemljepisja ta snov obravnava, dajo prav lepo po časopisu zagrabiti pereči gospodarski, kulturni in socialni problemi, za katere najdem v mladini veliko razumevanje, ker je v njej svet, ki prihaja in je zato pravilno, da jo usmeri v bodočnost. In aktualnih problemov je več, tudi za bodočnost! (Seveda bi naši časopisi vsebinsko in oblikovno več nudili!)

Zopet pa je nekaj tukaj, kar je izšlo iz njih samih. Kaj vidijo v naših časopisih?

Samo sramoto, same senzacije, razne afere, ki gredo z užitek od ust do ust, pa o ubojstvih in žalostnih primerih političnega življenja itd. itd. S takimi stvarmi se mnogi

kar posladkajo in uživajo do izživiljanja. Včasih kar posebne izdaje s takimi vestmi na prvem mestu, pa še s povečanimi in debelimi črkami.

Sami vzori zla in neplemenitosti in se tako ni čuditi, ako se mladini iz vsega tega izvije povsem kriva predstava o družbi. V tem je vzgojno velika negativnost. Seveda bi pa bilo čisto kaj drugega, ako bi časopisje usmerjalo mladino v plemenitost in ji vsaj pokazalo življenje tako kot je, vsaj nepristransko! Tako bi se ji vzgojno pomagalo, pa ne samo njej, ampak tudi najširšim narodnim plastem. Pa do tega smo še daleč. In to bo moralo biti slej ali prej, ker že osnovnošolska mladina čuti odpor, v sebi pa nosi kali drugačnega gledanja na življenje.

Idealno bi seveda bilo imeti časopis za mladino in pa, da bi vse drugo časopisje bilo umerjeno v tisto, kar je omenjeno. Eno le je: takšni kot so danes, ne ustrezajo. Morali bodo že enkrat izvršiti svojo preobrazbo, da bo njih način pisanja odgovarjal vzgojnemu prizadevanju.

Ze denekaj časa sem si večkrat mislil, kako bi bilo, ako bi n. pr. »Naš Rod« na nek primeren način prevzel to nalogo s tem, da bi imel posebno časopisno rubriko, v kateri bi seznanjal mladino z najrazličnejšimi gospodarskimi, socialnimi in drugimi važnimi dogodki. Ne mislim pri tem, da bi se ji postreglo z raznimi brezpomembnimi informativnimi novicami: kje in kdaj je bila kaka veselica, vaja gasilnega društva, kje so dobili nove zvonove, ustanovili ne vem kaka potrebna društva in tista sijajna in za mizo osnovana poročila iz raznih krajev, po katerih bi človek sklepal, da jim kar cvete kultura in vse drugo...? Ne, to je navlača brez vsakega jedra!

Seznajalo bi se jo s stvarmi, ki imajo res vsebino in važnost, posebno na bodočnost, da bi tako znali polagoma zgodovinski misliti in presojati. In o raznih državljskih stvareh. Saj je tega mnogo!

Mislím, da bi se dalo izvesti. Pa ustreglo bi se vsekakor!

proračunu predvideno, ker mora v prvi vrsti skrbeti za redno plačevanje obvez, ki so ji z zakoni naložene. Zato banska uprava sedaj ne more reševati prošnje za podporo iz banovinskih sredstev. Dokler se položaj ne bo bistveno zboljšal, naj se vlaganje takih prošnje opusti. Zlasti odsvetuje banska uprava začenjanje del, če niso na razpolago lastna sredstva, ampak se računa na podporo banovine.

Tiskovine

1. Spisek otrok, ki so dorasli za vpis v šole
2. Spisek defektnih otrok po §§ 15. in 58. zakona o narodnih šolah
3. Matični zdravstveni list za defektne otroke
4. Poročilo o boleznih pri otrocih

po novih pravilnikih

- I. o zdravniškem predledu otrok za vpis v šole;
- II. o zdravniškem pregledu dece za sprejem v šole za defektne deco in dolžnostih zdravnikov v teh šolah

ter vse nove predpise

- a) o zdravniškem pregledu dece za vpis v šole;
- b) o postopanju za vpis dece v šole za nezadostno razvito deco in učnih načrtih za te šole;
- c) o postopanju za vpis dece v gluho-nemnice in učnih načrtov za gluho-nemo deco;
- d) o postopanju za vpis slepe dece v zavode za slepo deco in učnih načrtih za pouk slepe dece

izda

UČITELJSKA TISKARNA V LJUBLJANI.

Tiskovine se lahko naroče takoj, za knjigo o vseh gornjih novih predpisih pa sprejema prednaročila

KNJIGARNA »UČITELJSKE TISKARNE«

v Ljubljani, Franciškaška ulica št. 6.

— Službeni podatki o izvenšolskem delu učiteljstva. Iz odgovorov, ki jih je kraljevska banska uprava prejela na odlok IV. No. 16480/11 z dne 5. novembra 1931 je razvidno, da ni moglo učiteljstvo v mnogih primerih predložiti dokazil o svojem izvenšolskem udejstvovanju. Vzroki za to so različni. Ponekod so društva in ustanove prenehale, ponekod je učitelj(-ice) prevečkrat menjal svoje službeno mesto, da bi mogel zbrati vse dokaze, drugod so lokalne razmere tako razrvane, da se je učitelj(-ica) raje odpovedal vpisu itd.

Iz tega sledi, da pregled učiteljskega udejstvovanja ne more biti točen. Zaradi tega je odredila banska uprava, da zadostuje, ako overovi vpise v službenih podatkih šolski upravitelj pod osebno odgovornostjo, temu pa šolski nadzorniki, ki ob priliki šolskih nadzorovanj s podpisom ugotovijo pravilnost novih vpisov v področnih izvodih, ki se hranijo na vsaki šoli. Kraljevska banska uprava pojasnjuje, da imajo službeni podatki v glavnem namen dobiti pregled učiteljskega udejstvovanja na službenem kraju, glede na ustanove in društva, ki so v kraju in ki so vnešena v kataster ustanov in društev. Ne polaga se tedaj prevelika važnost na udejstvovanja v preteklosti, temveč na sedanje delo. Zaradi tega naj se ne vnašajo v službene liste malenkostni vpisi, temveč le taki, ki kažejo važna pozitivna dela učiteljstva v preteklosti (kakor n. pr. ustanovitve dobro se razvijajočih zadrug, posojilnic, društev in podobno).

— Tridnevni tečaj za otroške vrtnarice. Otroškim vrtnaricam bo dne 9., 10. in 11. junija 1932 dana prilika, da se udeležijo tridnevnega tečaja za otroške vrtnarice. V ta namen je dovoljen udeleženkam 3-dnevni dopust. Tečaj bo na državnem ženskem učiteljskem v Ljubljani. — **S p o r e d :** 9. junija dopoldne: ogled razstave; — popoldne od 15.—17.: referat o sodobnih otroških vrtcih, nato pogovor o referatu. — 10. junija od 9.—12.: praktični nastopi vrtnarice; popoldne od 15.—17.: Pogovor o pripomočkih za zaposlitev otrok v otroškem vrtcu. — Ogled raznih doma narejenih igrač. — 11. junija od 9.—12.: praktični nastopi vrtnarice; popoldne od 15.—17.: Sestavljanje enotnega učnega načrta za otroške vrtnarice. — Zeleti bi bilo, da bi posebno stalne vrtnarice pripravile za 10. in 11. junij primerne nastope. Izberejo si lahko snov iz nazornih pogovorov (cvetice, ptiči in druge živali).

— **Trije učiteljski tečaji v Beogradu.** Podmladek rdečega križa v Beogradu priredi od 3. julija do 7. avgusta tri samoizobraževalne tečaje za učiteljstvo in sicer tečaj delovne šole, tečaj za rokotvorni pouk in samaritanski tečaj. Vse tri tečaje vzdržuje oblastni odbor Podmladka rdečega križa v Beogradu.

— **Urejevanje mladinskih listov v duhu največje verske strpnosti.** Prosvetno ministrstvo je izdalo odlok, v katerem poudarja, da se dogaja, da vsebina nekaterih mladinskih listov, namenjenih šolskim otrokom, lahko žali čut enega dela te mladine. Vsled tega je odredil g. prosvetni minister, da se naj urejajo taki časopisi v duhu najširše verske strpnosti. Če ne bodo uredništva upoštevala te odredbe, se jim odvzame priporočilo in zabrani razširjevanje med šolsko mladino.

OBLAČILNICA ZA SLOVENIJO LJUBLJANA, Miklošičeva cesta 7

priporoča svojo bogato zalogo manufakturnega blaga prvovrstnih čeških, nemških in angleških tovarov. državni nameštenci dobe blago tudi na obroke proti predložitvi legitimacije.

— **Tečaji »Podmladka rdečega križa«.** Prosvetno ministrstvo je dovolilo, da smejo oblastni odbori »Podmladka rdečega križa« prirediti izobraževalne tečaje za učiteljstvo in sicer za rokotvorni pouk, delovno šolo, prvo pomoč i. t. d. Tečaji bodo šesttedenski in se bodo vršili po določenem programu.

— **Sprejemni izpiti na srednjih šolah.** Po odloku ministrstva prosvete O. N. br. 42.192 z dne 2. junija 1932. se vršijo v tem letu sprejemni izpiti na srednjih šolah v času od 23. do 28. junija. Zato naroča kraljevska banska uprava vsem šolskim upraviteljem, da izdajo učencem četrtega razreda osnovne šole izpričevala že od 18. do 20. junija.

— **Uredba o privatnih ženskih učiteljstvih.** Na temelju § 88 zakona o učiteljskih in po poročilih banske uprave v Zagrebu, Sarajevu in v Ljubljani o potrebi ženskih učiteljstvih je prosvetni minister odredil, da lahko zasebna ženska učiteljstva usmiljenih sester v Zagrebu, sester sv. Jožefa v Sarajevu, uršulink v Ljubljani in Škofji Loki ter šolskih sester v Mariboru še nadalje obstajajo s tem, da 1. morajo od prihodnjega šolskega leta 1932/33 sprejemati in vpisovati v prvi razred samo učenke samostanskih pripravnic (kandidatke). Absolventke teh šol, vpisane v začetku prihodnjega leta 1932/33 ne morejo biti sprejete v državno službo, temveč se lahko nameste samo po privatnih šolah svojih verskih organizacij, kar se bo zabeležilo na njihovih diplomah o učiteljskem izpitu. 2. da imajo vsi profesorji in profesorice kvalifikacijo profesorjev učiteljstvih, ki se zahteva po uradniškem zakonu in da je njihove izpite odobrilo prosvetno ministrstvo. 3. da se v vsem ravnanju po učnem načrtu in programu, kakor tudi po drugih zakonitih predpisih, ki veljajo za državna učiteljstva. Učenke, ki so v šoli na dan, ko stopi v veljavo ta odredba in dovrše študije na privatnih učiteljskih, lahko dobe po absolviranju šole državno službo, če izpolnijo vse pogoje, ki se zahtevajo za državne uslužbenke

— **Dopusti za vseskoljski zlet v Pragi.** Prosvetno ministrstvo je izdalo odlok, na podlagi katerega je dovoljen vsem uslužbenecem tega ministrstva dopust od 28. jun. do 10. jul. Ta dopust se ne vračuna v redni letni odmor, ki uslužbencu pripada.

— **Tovariš Rudolf Horvat, učitelj v pok.** v Ljubljani, je daroval za Učiteljska domova v Ljubljani in Mariboru po 100 Din. Ko bi vsakdo izmed nas že toliko žrtvoval za dom kot tov. Horvat, bi ga že davno imeli tudi v Ljubljani.

— **Himen:** V Petrovčah pri Celju se je poročil tov. Edi Kmecl, učitelj na Pištani s tov. Božo Macak, učiteljico v Kostivnici. Mlademu učiti paru iskreno čestitamo!

SLOVNIČNA IN RAČUNSKA SNOV ZA SPREJEMNI IZPIT V SREDNJO ŠOLO.

Tako se glasi naslov male knjižice, ki sta jo sestavila profesorja dr. Pavel Kozina in Ljudevit Mlakar, da dasta ž njo mladim profesorjem metodične migljaje za izpraševanje učiteljem 4. in 5. razreda osnovnih šol pa izpraševalno snov, ki naj se po možnosti predela. Slovnično snov je sestavil Lj. Mlakar, računsko P. Kozina. Knjižici je dodanih na uvodnem mestu osem najvažnejših členov iz »Pravil in programa za sprejem v srednjo šolo«.

Namen, ki sta ga imela sestavljata, je zelo hvalvreden. Obzljajmo le, da je slovnična snov, v tem obsegu in intenzivnosti, kratkoma nesporeljiva. Med starši, ki so si knjižico nabavili, je vzbudil tak način tolmačenja člena 11, tičočega se izpita iz slovnične snovi, naravnost trepet in — recimo kar odkrito — upravičeno bojazn. Tudi učitelji osnovnih šol se zama vprašujemo, kako je mogoče pri učencih desetega starostnega leta predpostavljati tako visoko stopnjo formalne izobrazbe, da bi bila kos tako kompliciranemu abstraktnemu sestavu, kot ga predstavlja slovensko besedoslavlje v tem obsegu, kakor je vzeto v tej knjižici za podlago izpraševanja. Iz besedila tozadevnega člena »Pravil in programa«, ki se kratko glasi takole: »da (učenec) pokaže točno poznavanje besednih vrst je po našem mnenju nemogoče izvajati za ključek, da mora učenec poznati terminologijo vseh oblik, v katerih se kažejo besedne vrste v živem jeziku.

Da pokažemo nemetodično zahtevo na konkretnem slučaju, naj navedemo samo to, kar zahteva sestavljalec glede glagola od desetletnega otroka: Poznati mora dovršne, nedovršne, povratne, prehodne in neprehodne glagole. Razločevati mora vse štiri glagolove čase in naklone, postavljati glagole v trpno in tvorno obliko ter te oblike v vse mogoče čase, razločevati vse kleeznike, tvorne in trpne oblike in z ozirom na čas, dalje namerilnik in glagolnik.

S tako znanstveno dovršenostjo se ustavlja sestavljalec pri vsaki besedni vrsti.

Naj končamo o tem! Prijbimo le, da je moral g. profesor zamenjati učenca četrtega razreda z dijakom četrtega razreda srednje šole, ker drugače si tega ne moremo razlagati, posebno če premostimo učni načrt za 4. razred narodne šole. Več kakor predpisuje načrt, odobren po ministrstvu prosvete, vendar ne moremo zahtevati od otroka. Upamo trdno, da se gg. profesorji izpraševalnih komisij ne bodo povzpeli do takih zahtev pri tolmačenju člena o slovnični snovi za sprejem na srednje šole.

Osebnne zadeve.

— **Iz šolske službe.** Z odlokom ministrstva prosvete so imenovani za učitelje naslednji učitelji-pripravniki, odnosno učiteljice-pripravnice: Ivan Jezeršek v Rovtjah pri Logatcu, Elizabeta Janko-Suman v Gornji Sušici, Zoltan Hari v Stanjevcih pri Murski Soboti, Marija Rojko v Izankovcih, Ivana Writzl Skolaris v Novi cerkvi, Karel Krenk v Stogovcih pri Ljutomeru, Stanislav Eržen v Turjah, Marijan Zeleznik v Bianci, Antonija Hvala v Zabukovju, Ciril Drekonja v Turnišču, Marija Dufrih v Retečah, Julijana Pintar v Repnjah pri Kamniku, Zdenka Kovačič na Zelezni gori.

— **Premestitve v šolski službi.** Z odlokom prosvetnega ministra so premeščene učiteljice Marija Zakrajšek z Vrhnike v Blatno Brezovico, Zdenka Poludel iz Velikih Lašč v Ribnico, Franja Golež od Sv. Trojice v Št. Ilj in Roza Černe z Rudnika pri Ljubljani v Ljubljano, kjer je dodeljena pisarni šolskega nadzornika; Franc Rejec, učitelj v Sošanju, je premeščen v Strašman, Savska banovina.

— **Učiteljska imenovanja.** Z odlokom prosvetnega ministra je postavljen za upravitelja šole v Križah pri Trzinu Viljem Baltezar, doslej učitelj na Jezerškem, učiteljica Ljubica Pavlovič je premeščena iz Bihača v Kranj, učitelj Josip Nabrgoj pa z Jesenic v Moravce.

— **Napredovali so v VII. skupino:** Jan Irena, učiteljica v Ljubljani; Skubic Jakob, učitelj v Šmarju; Hočevar Ciril, učitelj v Mariboru; Vitori Andrejana, učiteljica v Središču; Čok Antonija, učiteljica v Kočevju; Rant Viktorija, učiteljica v Smartnu; v VIII. skupino: Hartman Janez, učitelj v Novi cerkvi; Solak Avgusta, učiteljica pri Sv. Lenartu; in v IX. skupino: Pintar Julija, učiteljica v Repnjah; Muc Božana, učiteljica v Vitanju; Kušar Karel, učitelj v Podbici; Kržišnik Angela, učiteljica v Pišecah; Macarol Zora, učiteljica v Sv. Lenartu; Jurca Marija, učiteljica v Mekinjah; Uran Jožef, učitelj v Novi cerkvi; Kovačič Zdenka, učiteljica v Zelezni gori; Starec Jožica, učiteljica v Sv. Lenartu; Ljubič Anton, učitelj v Dobropolju; Zupanc Alojzij, učitelj v Strekljevercu; Bučar Nikolaja, učiteljica v Selih; Merhar Marija, učiteljica v Moravčah; Bevc Maksimilijan, učitelj v Št. Janžu; Jezeršek Ivan, učitelj v Rovtjah; Janko Elizabeta, učiteljica v Gor. Sušici; Skolaris Ivana, učiteljica v Novi cerkvi; Rojko Marija, učiteljica v Izankovcih; Terčak-Podboj Bogomila, učiteljica v Marenbergu.

Učiteljski pravnik.

— **Ščitajte in ravnajte se po tem,** ker je edino Vam v korist, če se — posebno prošnje za višji položaj — hitro rešijo, kar je možno le, če so vloge pravilno opremljene. Po dosedanjih okrožnih razpisih je predložiti prošnje za položajne skupine v dvojniki. Prošnje je označiti z A/1 itd., B/1 itd. — Ocenjo je vpisati s polno besedo in ne »d.«, »pd.«, »odl.« itd. V oklepaju je vpisati št. v, ki odgovarja splošni oceni in ne redu iz vedenja. Ocenjo je vpisati za toliko let, kolikor jih zahteva § 49. ur. z. za prestop v višjo skupino, in sicer za vsako leto posebej. Leto, v katerem ni bil učitelj (ica) ocenjen, se ne šteje, zato je treba izkazati oceno prejšnjih let. Pri prošilcih, ki vlagajo sedaj prošnje, je upoštevati tudi oceno š. l. 1931/32. — Očetovo ime je vpisati v izvodih in prošnjah v obliki svojilnega pridevnika in ne n. p. Jakob Antonija. Glej okrožni razpis (IV — 3071/5-32). — Priimek mora biti označen po zakonu o imenih vedno na I. mestu, kar je povsem pravilno, ker otrok dobi najprej priimek in potem šele krstno ime. Piše se n. pr. Kavšek Ivanova Antonija in ne Antonija Ivan Kavškova (Glej II. odst. čl. 2. zakona o imenih Ur. l. št. 110/26 iz leta 1929). Priimek se ne rabi v obliki svojilnega pridevnika, ker izgubi s tem pravilnost in utegne povzročiti event. neprijetnosti pri ugotovitvah identitete.

— **Š Volonterjem iz leta 1928/29,** ki so bili sprejeti v drž. službo v letu 1929 pravomočno s 15. decembrom 1928 odnosno z dnevom nastopa službe (volonterske), in ki imajo tako glaseče se dekrete, se šteje v pripravniško službo in za pokojnino čas od dneva, ki je označen v dekretu, dokler je ta dekret še v veljavi. — Tako je razsodil državni svet z Br. 9514/32 na tožbo Glavne kontrole v primeru, ko je ministrstvo prosvete vstelo učitelju K. V — ob ponovnem sprejemu v drž. službo — za pokojnino čas od 15. dec. 1928 dalje. — **Tovariši (-ce),** katerim ospori Glavna kontrola na podlagi gori citiranega dekreta vsteto dobo ob priliki prevredbe v uradniško skupino, naj poudarjajo v svojem odgovoru na drž. svet, da so sprejeti v državno službo pravomočno s 15. dec. 1928 (ali z drugim dnem) in da je dekret ministrstva še v veljavi. Odgovor na drž. svet (direktno) je priložiti overovljen prepis dekreta, s katerim se spodbija tožba Glavne kontrole.

— **Š Tovariše predsednike sreskih društev** prosim, naj nakažejo zneske za v oktobru t. l. poslane tiskovine »Pregled dospelosti poviškov« čimprej, če niso tega že storili. Nakazila naj se pošljejo na znan naslov, ali po položnici sekciji JUJ z označbo, kakaj je nakazilo. V. G.

— **Š Izvod iz Uslužb. lista.** Ker se mora priložiti prošnjam za napredovanje, premestitve in upokojitve pravilno izpolnjen izvod iz Uslužb. lista, navajamo tu nekaj pojasnil, kako je izpolniti obrazec za to listino:

V prvem odstavku obrazca je izpolniti vsa vprašanja; za priimkom je vpisati polno

očetovo ime in v odstavku »Potek službe« je navesti pri zadnjem službenem mestu, od kdaj traja služba »dalje«. Potek službe se sklone z določenim dnem le v primeru, če je komu prestala služba.

Naša gospodarska organizacija.

— **g Ali si že storil svojo stanovsko dolžnost?** Ako ne, stori to takoj in spomni se Učit. doma v Ljubljani z malim prostovoljnim prispevkom! Svojo dolžnost so izvršili in doslej darovali domu: Petrovec Ciril iz Ljubljane 100 Din, Horvat Rudolf iz Ljubljane 100 Din, Kocijančič Ivan iz Ljubljane 50 Din, Mlekuz Vekoslav iz Ljubljane 50 Din, Kobal Josip iz Ljubljane 20 Din, učiteljski zbor licejske osnovne šole 150 Din, učiteljstvo v Grahovem 65 Din, učiteljstvo v Žireh 110 Din, Remškar Franc iz Preserja 10 Din, učiteljstvo VI. deške osnovne šole v Ljubljani 146 Din. Kje ste še drugi? Hitite! Denar nujno potrebujemo, da uresničimo 40-letni sen!

— **g Učiteljski dom v Mariboru.** Izkaz za marc. april in maj 1932. Članarina: Učit. društvo za mesto Maribor 740 Din; učit. društvo za ptujski okraj 525 Din.

Darila: Sp. Kungota, Vekoslav in Eliza From sta nakazala jubilejni dar s pripisom: Volja jeklena tovariša Hrena vsem bodi nam vzor. Geslo njegovo »mar« i »bor« prošni sleherni učiteljski zbor! 101 Din. O priliki komis. ogleda poslovnega lokala »Učiteljske tiskarne« v Mariboru se je nabralo 150 Din. Zolnir Ivan, Ptuj, za »Porekarjev kamen« 50 Din. Učiteljsko društvo Prevalje za »Porekarjev kamen« 162/25 Din. Simon Vodenik, šolski upravitelj v pok. Kranj, za oskrbovanje njegovih grobov v Limbušu 1000 Din. Josip Klemenčič, Pobrežje, za »Porekarjev kamen« 50 Din. Ciril in Marica Hočevar, Maribor, od veselja, da imamo svoj »dom« 100 Din. Anton Ogorelec, Maribor, za opremo »UD« 50 Din. Krožek upokoj. učiteljstva v Mariboru na predlog tov. Mešička 313 Din. Anton Hren, Studenci, nabral za »Porekarjev kamen« 230 Din. Celje, učit. društvo, enkratni prispevek 500 Din. Učit. društvo Maribor desni breg 250 Din. G. Steinhauer, zastopnik tvrdke »Deutscher Verlag für Jugend und Volk« v veseli družbi v Mariboru daroval 54 Din. Vsem darovalcem iskrena zahvala!

Gospodarska podjetja: zemljevidi 35,782 dinarjev; slika »Bled« 1282 Din; grb 40 Din; Prekmurske pravljice 40 Din.

Tovariši in tovarišice! ne pozabite na opremo za naš dom!

— **g Darovi za opremo Učit. doma v Mariboru** povodom povrnitve stanarin prav razveseljivo prihajajo. Po nekaterih šolah je bilo med učiteljstvom pravo tekmovanje in so darovali posamezniki po 50 in tudi več dinarjev. Vsakdo pa je položil vsaj 10 Din na oltar stanovske zavednosti. Iz darov in številnih spremnih pisem je razvidno, da ni še splaknilo veselje in navdušenje učiteljstva mariborskega okrožja, ki se je pojavilo pred nekaj meseci ob priliki uresničenja našega cilja. Vsa upraviteljstva osnovnih in ravnateljstva meščanskih šol mariborskega okrožja pa prosimo, da sigurno odposljejo po učiteljstvu darovane zneske za opremo doma vsaj do 15. t. m. Tozadevni okrožnici vsem šolam so bile priložene položnice. Darove šol bode namreč UD objavil v »Tovarišu« po šolskih srezih, da bode na ta način prišla do izraza tudi stopnja požrtvovalnosti našega učiteljstva po posameznih srezih. Upamo, da ne bo nobene šole v mariborskem okrožju, katere ne bi bila navedena med darovalci.

Za UD je nabral v veseli družbi 54 Din g. Steinhauer, potnik znane dunajske tvrdke »Deutscher Verlag für Jugend u. Volk«. Tovarišica Marija Klančnikova iz Braslovca pa je poslala 100 Din »Kot znak prisrčnega radovanja«. Živela!

Mladinska Matica.

— **mm Knjige Mladinske Matice** so dotiskane in izidejo v nekaj dneh. Na srednjih šolah jih dobijo lahko naročniki tisti dan, ko pridejo po spričevala.

Prvega julija poteče rok za subskripcijo na Čermeljevo knjigo »Tesla in razvoj elektrotehnike«. Knjigo bi morala imeti vsaka šola, vsaka knjižnica, koristila bi učiteljem in učenecem v višjih razredih. Kdor prečita to knjigo se seznani z našim velikim izumiteljem in učenjakom, z Nikolo Teslo, obenem pa spozna bistvo in važnost mogočnega sile elektrike, ki je podlaga vse sodobne kulture in civilizacije.

Knjiga bo obsegala okrog 130 strani velikega formata, bo tiskana na finejšem papirju in bo imela okrog 60 slik.

Subskripcijska cena za kartonirane izvode je 26 Din, za vezane 32. Kasneje se bo knjiga prodajala po 34 in 42 Din.

Naročila sprejema Mladinska Matica, Ljubljana, Franciškaška ulica 6.

— **mm Celotni letnik »Našega roda«** je napravil na vse prav lep utis. Tudi tisti, ki so ob prvih številkah mrmrali, češ, da je list pretežak, so pri naslednjih utihili. List je nudil tudi najmlajšim mnogim. Osem rubrik »N. R.« prica, da je bil list mnogovrsten. V listu je sodelovalo nad 50 pesnikov in pisateljev, med njimi naši najboljši mladinski avtorji. Tudi ilustrativni del lista je bil pester. Tu je sodelovalo 22 naših najboljših ilustratorjev. List si ni pomagal s prevodi, pač pa je prinašal samo originalne stvari. Originalne so tudi vse ilustracije, ki jih je list objavljali.

»Naš rod« je najbolj razširjen mesečnik pri nas. Njegova naklada se je gibala kljub splošni krizi od 21.000 do 24.000. Čitali so ga v mestu in na deželi — in ponekod je bil edino čtivo.